

**Základní škola a Mateřská škola Čelechovice na Hané,
U Sokolovny 275, 798 16 Čelechovice na Hané**

**Školní vzdělávací program
pro školní družinu**

Obsah

1.Charakteristika školní družiny

2.Organizace vzdělávání

2.1.Cíle výchovně vzdělávací práce

2.2.Obsah a formy činností

2.3.Materiální podmínky

2.4.Personální podmínky

2.5.Ekonomické podmínky

2.6.Bezpečnost práce a ochrana zdraví

2.7.Psychosociální podmínky

3.Obsah výchovně vzdělávacího programu

3.1.Návaznost na vzdělávací program základního vzdělávání

3.2.Člověk a jeho svět

3.3.Průřezová témata

3.4.Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

4.Evaluace

5.Tématický plán

1.Charakteristika školní družiny

Činnost školní družiny se řídí zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Naplňování cílů je vymezeno konkrétním posláním školní družiny ve vyhlášce č. 74/2005 Sb. o zájmovém vzdělávání.

Naši školní družinu navštěvují žáci 1. – 5.ročníku ZŠ. Tvoří ji dvě věkově oddělení s kapacitou 40ti zapsaných žáků. Činnost školní družiny vychází z pedagogiky volného času a jejím cílem je snaha o aktivní odpočinek po vyučování a o cílené ovlivňování k vhodnému využívání volného času žáků. Probíhá při činnostech spojených s odpočinkem, rekreací, zájmovou činností a zábavou. Vychovatelka usiluje o to, aby časové rozvržení a uspořádání činností podporovalo zdravý tělesný, duševní a sociální vývoj dítěte. Těmto cílům je přizpůsoben režim dne ve školní družině. Zájmového vzdělávání se účastní také žáci se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního až pátého stupně. Podpora je zaměřena na střídání činností a forem práce, na individuální přístup k žákovi a uplatňování doporučených postupů. Pracovat se žákem podle doporučení ŠPZ. Zajistit personální podporu pro žáka s podpůrným opatřením 3. stupně. Pro žáky nadané a mimořádně nadané využívat zadávání problémových úkolů, vypracování projektů z oblasti zájmu žáka, zapojovat je do soutěží.

2.Organizace vzdělávání ve školní družině

2.1. Cíle výchovně vzdělávací práce

Konkrétní výchovně vzdělávací cíle jsou slučovány do rozvíjených kompetencí a jsou realizovány formou pravidelné výchovné, vzdělávací a zájmové činnosti, spontánními aktivitami a příležitostnými akcemi. Mají umožňovat rozvoj žáka, jeho poznání a učení, osvojování základních hodnot, na nichž je založena naše společnost, získávání osobní samostatnosti a schopnosti projevovat se jako samostatná osobnost působící na své okolí. Prostřednictvím m volnočasových aktivit jsou posilovány a rozvíjeny:

- 1.Kompetence k učení - formou hry se žák s chutí učí nejen spontánně, ale i vědomě a získané vědomosti dává do souvislostí, získané zkušenosti uplatňuje v praktických situacích. Započatou práci dokončí a umí zhodnotit své výkony.
- 2.Kompetence k řešení problémů - žák si všímá dění a problémů a pomáhá je řešit, při řešení situací využívá logických postupů, rozlišuje správná a chybná řešení, sám nebo s pomocí řeší zadané úkoly, dovede se přizpůsobit změnám, snaží se překonávat překážky.
- 3.Kompetence komunikativní - žák ovládá řeč, vhodně vyjadřuje své myšlenky, otázky a odpovědi, umí vyjádřit svůj názor, naslouchá druhým.
- 4.Kompetence sociální a interpersonální - k úkolům a povinnostem přistupuje žák odpovědně, samostatně rozhoduje o svých činnostech a uvědomuje si odpovědnost a důsledky svých rozhodnutí, spolupracuje ve skupině, dokáže se podřídit i prosadit – přijmout kompromis, projevuje ohleduplnost a toleranci.
- 5.Kompetence občanské - žák si uvědomuje svá práva i práva druhých, vnímá nespravedlnost, agresivitu, šikanu a dovede se jim bránit, dbá na osobní zdraví své i druhých, chová se zodpovědně, odhaduje rizika svých rozhodnutí.

- 6.Kompetence k trávení volného času - žák se učí účelně trávit volný čas, umí si vybrat činnosti dle svého zájmu a svých dispozic a své zájmy dále rozvíjí, umí odmítnout nevhodné nabídky k trávení volného času.

2.2.Obsah a formy činností

Obsah výchovně vzdělávací práce je shrnut do tematického plánu a je uskutečňován formou zájmových, vzdělávacích a spontánních činností, odpočinku a relaxací, výchovou, hrou, učením, individuální prací.

- Činnost pravidelná - je dána týdenní skladbou zaměstnání – organizovaná každodenní výchovná, vzdělávací a zájmová činnost se zaměřením na rukodělné, výtvarné, hudební, přírodovědné a tělovýchovné činnosti.
- Činnost odpočinková - individuální hry, četba, poslech, volné malování, vyprávění, relaxační cvičení, aktivní odpočinek, spontánní hry, konstruktivní hry, soutěže, kvízy.
- Činnost příležitostná - besídky, akademie, výstavní akce, dopravní hřiště
- Příprava na vyučování - spolupráce s učiteli, didaktické hry, tematické vycházky

2.3.Materiální podmínky

Oddělení školní družiny tvoří samostatná místnost, která slouží jako herna, pracovna i odpočinkový koutek. Tato místnost je součástí školních prostor. V přední části místnosti jsou umístěny stolečky se židličkami, u kterých si děti hrají, malují i vyrábějí. Zadní část místnosti tvoří hrací koutek s kobercem a sedací soupravou. Součástí vybavení třídy školní družiny je nábytek, televize s DVD přehrávačem, hry a stavebnice, dětský nábytek pro panenky a puzzle městečko. Pro sportovní činnost žáků může družina využívat školní tělocvičnu, školní hřiště a dětské venkovní hřiště v areálu místní sokolovny. Školní družina je poskytována v souladu se zákonem za úplatu, jejíž výše je stanovena pro každý školní rok rozhodnutím ředitele školy.

2.4.Personální podmínky

Předpoklady pro výkon činnosti vychovatelky a její další vzdělávání upravuje zákon č. 563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících. Vychovatelka je iniciátorem a průvodcem žáka při volnočasových činnostech, které přímo či nepřímo řídí, navozuje, motivuje, umožňuje a hodnotí, podněcuje a rozvíjí přirozenou zvědavost žáků, jejich chuť objevovat i odvahu projevit se. Tyto žádoucí projevy pak přiměřeně oceňuje a chválí. Ve školní družině pracuje jedna vychovatelka na zkrácený úvazek a splňuje požadavky na předepsanou odbornou způsobilost. Vychovatelka má vytvořené podmínky pro další vzdělávání a prohlubování odborné způsobilosti.

2.5. Ekonomické podmínky

Školní družina je součástí Základní školy a Mateřské školy Čelechovice na Hané, U Sokolovny 275. Provozní náklady jsou zajišťovány z rozpočtu školy, která je příspěvkovou organizací Obce Čelechovice na Hané, dalšími možnými zdroji jsou dary od rodičů nebo přátel školy, příspěvky od rodičů přihlášených dětí na nákup papírenského zboží, her a hraček. Finanční prostředky získané z úhrady za zájmové vzdělávání jsou využívány k vybavení školní družiny, jako např. nákup her, výtvarných potřeb.

2.6. Bezpečnost práce a ochrana zdraví

Ve školní družině může být zapsáno maximálně 30 žáků. Zvláštní pozornost je věnována pohybu účastníků mimo budovu školy. Při počtu nad 25 žáků doprovází vychovatelku vždy jeden z vyučujících z 1. stupně. Na začátku školního roku jsou žáci poučeni o bezpečnosti a ochraně zdraví v prostorách školy, tělocvičně, školním hřišti, při společných vycházkách a akcích. O poučení je veden záznam v Přehledu výchovně vzdělávací práce. V případě úrazu jsou žáci opětovně poučeni o prevenci bezpečnosti. Lékárnička pro první pomoc je umístěna ve sborovně školy, telefonní čísla zákonných zástupců v případě úrazu jsou uvedena v zápisních lístcích a v Přehledu výchovně vzdělávací práce. Vychovatelka spolupracuje s rodiči a třídní učitelkou a bezprostředně reaguje na výchovné či jiné problémy. Oddělení družiny je vybaveno umyvadlem, osvětlením, koberec je pravidelně vysáván a PVC myté mokrou cestou. Místnost je pravidelně větrána okny. Pitný režim je zajištěn rodiči, pitnou vodou ve třídě a při obědě ve školní jídelně. Sociální zařízení je pro ŠD společné se školou. Hračky a stolní hry jsou umístěny tak, aby si je děti mohly brát samostatně a jsou stanovena pravidla pro jejich využívání. Děti jsou každý den na vycházce, vychovatelka zajišťuje dostatečnou relaxaci a pohyb. Žáci nejsou k činnostem nuceni, je respektována individuální potřeba odpočinku.

2.7. Psychosociální podmínky

Vychovatelka vytváří pohodové prostředí, aby se děti cítily bezpečně a spokojeně. Snaží se o otevřenost v komunikaci a partnerství při společných činnostech (důvěra, tolerance, ohleduplnost, vzájemná podpora a pomoc). Učí děti znát jejich práva, ale také povinnosti. Děti mají rovnocenné postavení, nesmějí být zesměšňovány. Činnosti v družině vychovatelka plánuje dle zájmu dětí s důrazem na všestranný rozvoj dítěte. Vytváří podmínky pro práci se žáky s SVP s přiznanými podpůrnými opatřeními.

3. Obsah výchovně vzdělávacího programu

3.1. Činnost a výchovné působení vychovatelky vychází z požadavků pedagogiky volného času. Základním prostředkem je hra založená na zážitku dětí, která obohacuje jejich sebepoznání, rozšiřuje vědomosti a dovednosti a navozuje kladné emoce. Obsah výchovně vzdělávacího programu navazuje na ŠVP prvního stupně ZŠ a ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v mateřské škole. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Poznávají sebe a své nejbližší okolí, učí se vnímat lidi a vztahy mezi nimi. Na základě poznání sebe a svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti. Při osvojování poznatků a dovedností se učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty od jiných osob.

3.2. Člověk a jeho svět

- **Místo, kde žijeme** – poznávat nejbližšího okolí, okolí školy, cestu do školy a ze školy
 - poznávat organizaci života v rodině, ve škole, ve společnosti, v obci
 - poznávat různé služby a důležité budovy v obci (zdravotní středisko, obecní úřad, pošta, knihovna, Trilobit, sokolovna, kozí farma, cukrářská výroba, obchody)
 - tematické vycházky
 - regionální pověsti a místní tradice
 - dopravní výchova

- **Lidé kolem nás**
 - osvojovat si zásady vhodného chování a jednání mezi lidmi
 - dodržovat základy společenského chování
 - vytvářet kladné vztahy ke spolužákům založený na vzájemném respektu a radosti ze spolupráce
 - uvědomovat si význam a podstatu tolerance a vzájemné úcty
 - získávat první vědomosti o základních právech a povinnostech člověka jako budoucího občana demokratického státu

- **Lidé a čas**
 - poznávat, jak a proč se měří čas
 - poznávat, jak postupují události v čase a utvářejí historii dějů a věcí
 - vytvářet základy pro smysluplné volnočasové aktivity
 - vytvářet návyky na pravidelnou přípravu na vyučování
 - sestavit správný režim dne a jeho dodržování
 - respektovat čas druhých

- **Rozmanitost přírody** – seznámit se s rozmanitostí a proměnlivostí živé i neživé přírody
 - pozorovat změny v přírodě a tyto poznatky následně rozvíjet

- pečovat o pokojové květiny ve škole
- chránit přírodu a životní prostředí
- **Člověk a jeho zdraví** - pečovat o osobní hygienu a své tělo
 - dodržovat zásady bezpečnosti a tím předcházet úrazům
 - seznámit se s prevencí proti nemocem a být zodpovědný za své zdraví
 - upevňovat návyky k zdravému životnímu stylu

3.3. Průřezová témata

Osobnostní a sociální výchova

- **osobnostní rozvoj** - rozvoj schopnosti poznávání (orientovat se v možnostech smysluplného trávení volného času, vybírat si zájmové činnosti dle svých možností, rozvíjet své zájmy a umět odmítnout nevhodné nabídky na využití volného času, rozvíjet postřeh, kladné emoce a citové vazby)
- **poznání sebe samého a uplatnění se ve skupině** - všímát si dění, problémů a situací, nevyhýbat se řešení problémů, rozlišit správná a chybná řešení, dokončit započatou práci, objektivně hodnotit činnost svou i druhých, posilovat pozitivní myšlení, kladným hodnocením zvyšovat sebevědomí
- **odpovědnost za své chování** - dodržovat zásady bezpečného chování, neohrožovat zdraví své ani ostatních, rozhodovat samostatně o svých činnostech, rozpoznat vhodné a nevhodné chování, vnímat nespravedlnost, šikanu a dokázat se bránit, respektovat druhé, projevovat ohleduplnost a toleranci, dokázat se prosadit i podřídit, přijmout kompromis
- **výchova ke zdravému životnímu stylu** - přijmout zodpovědnost za svou osobu, za své zdraví, posilovat tělesnou zdatnost, rozpoznat nebezpečí, dodržovat základy osobní hygieny, správné stravovací návyky, dbát na čistotu a pořádek prostředí, ve kterém se nacházím
- **ovládání negativních emocí** - vyrovnat se s nedostatky a neúspěchy a hledat způsob nápravy, umět se vypořádat se stresem vhodným způsobem, řešit životní situace a nevyhýbat se problémům
- **sociální rozvoj** - poznávat lidi kolem sebe, jejich vlastnosti, povahu, vnímat jejich podobnost i rozlišnosti, rozdíly v prožívání, myšlení a v jednání (prevence sociálně patologických jevů), naučit se zachovat klid a rozvahu
- **formování životních postojů** - vytváření společensky žádoucích hodnot, vytvoření vlastního sebevědomí, posilovat schopnost nepodléhat negativním vlivům, prevence sociálně patologických jevů

- **komunikace** - posilovat komunikační dovednosti, kultivace slovního projevu, rozvíjet slovní zásobu a schopnost vyjádřit se, požádat o pomoc či radu, posilovat schopnost formulovat myšlenky, otázky a odpovědi a rozvíjet schopnost naslouchat druhým

Výchova demokratického občana - příbuzenské vztahy v rodině, vztahy mezi dětmi ve škole, vztahy k obci, státu, pravidla soužití a slušného chování, principy demokracie, základní lidská práva, práva a povinnosti dítěte

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech - regionální pověsti, tradice a zvyky, poznávání života dětí v jiných zemích, zážitky z cest do zahraničí, seznamovat se s životem a zajímavostmi v jiných zemích

Multikulturní výchova - rozmanitost různých kultur, respektování etnických skupin či náboženství, mezilidské vztahy ve škole mezi žáky a učiteli, mezi žáky navzájem, mezi školou a rodinou

Environmentální výchova - využití prostředí v okolí školy k relaxaci a sportu, ochrana přírody a ohleduplné chování člověka v přírodě, třídění odpadů, péče o pořádek a čistotu na dětském hřišti

Mediální výchova - analyzovat nabízená sdělení, posoudit jejich věrohodnost a vyhodnotit jejich komunikační záměr, volba medií k dalšímu vzdělávání či smysluplnému využití volného času, osvojit si některé základní poznatky o fungování a společenské roli současných médií

3.4. Podmínky pro činnost žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Zájmové vzdělávání žáků ve školní družině s přiznaným podpůrným opatřením lze organizovat v souladu s § 17 vyhlášky č. 27 / 2016 Sb. V oddělení školní družiny se může vzdělávat nejvýše 5 žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními druhého až pátého stupně. S přihlédnutím ke skladbě podpůrných opatření a povaze speciálních vzdělávacích potřeb žáků se vychovatelka školní družiny snaží vytvořit optimální podmínky pro zabezpečení zájmového vzdělávání. Zaměřuje se na individuální přístup, rozdělení pracovních úkolů na dílčí části, na aktivity zaměřené na rozvoj osobnosti, různorodou nabídku činností, spolupráci s rodiči a s ostatními pedagogy. Vychovatelka úzce spolupracuje s výchovnou poradkyní školy, třídní učitelkou a rodiči žáka. Žáci jsou začleněni do všech aktivit ŠD v nejvyšší možné míře. Činnosti respektují možnosti žáka.

4.Evaluace

Evaluace práce školní družiny a jejího ŠVP se zabývá činností školní družiny jako specifického školského zařízení a působením činností a vychovatelky na jednotlivé žáky.

Vnitřní evaluační procesy probíhají na úrovni **individuální** (vychovatelka si průběžně hodnotí vlastní práci a snaží se o sebereflexi činnosti a evaluaci vzdělávacího procesu) a také výchovnou práci v družině hodnotí **vedení školy**.

Hodnocení

a) účastníka slovní

diplomy, odměny

celoroční na základě aktivit jednotlivých účastníků

b)hodnocení činnosti ŠD vlastní

formou dotazníků pro rodiče

celoroční hodnocení práce ŠD vedením školy

Časový plán :

a) hodnocení účastníka průběžně

po splnění zadaného úkolu (projektu)

celoroční - v závěru šk. roku

b)hodnocení činnosti ŠD pololetně

Hodnotící kritéria :

- podmínky činnosti (vybavení a uspořádání prostředí pro realizované činnosti)
- organizace činnosti (motivace, respektování specifik práce školní družiny, zásady pedagogiky volného času, zohledňování specifik jednotlivých žáků, využití času vyhrazeného pro činnosti, zajištění bezpečnosti)
- činnost vychovatelky (jednání se žáky, způsob komunikace, navozování tvůrčí atmosféry, pestrost volených činností, zvládání tzv. režimových momentů – přechody, převlékání, sebeobslužné činnosti, hygienické návyky žáků)
- personální stav a úroveň dalšího vzdělávání vychovatelky
- stav materiálních podmínek
- zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví

Celoroční plán činnosti školní družiny

ZÁŘÍ

Seznámení dětí s činnostmi ŠD – Bozp, Vnitřní řád ŠD, hygienické návyky, kultura stravování.

Podzimní dekorace, Drakiáda, Dětské dopravní hřiště, PH na hřišti, hry s míčem a pomůckami.

ŘÍJEN

Rodina, škola, obec ,stát – lampionový průvod.

Podzimní příroda, sběr přírodnin, využití v zájmových činnostech.

Jak se pozná kamarád – vztahy mezi spolužáky, sourozenci a kamarády.

LISTOPAD

Halloween – dekorace, dlabání dýní, masky, výzdoba školy.

Jednoduché taneční hry se zpěvem.

PROSINEC

Adventní čas - dekorace, výzdoba školy, výstava výrobků dětí na Adventním zastavení.

Koledy, vánoční zvyky a tradice, Mikuláš.

LEDEN

Návštěva místní knihovny - seznámení s prostory knihovny, beseda s knihovnicí, prohlídka knih.

Zimní radovánky na sněhu.

Dárky pro budoucí prvňáčky.

ÚNOR

Karneval – masky, Valentýn – přáníčka.

Vycházky do přírody, péče o volně žijící zvířata v zimě.

BŘEZEN

Návštěva kozí farmy Rozinka – mláďata domácích zvířat, péče o domácí zvířata.

Příchod jara, výzdoba školy.

Jízdní kolo, dopravní výchova.

DUBEN

Velikonoční čas – dekorace, Aprílový koncert.

Den Země – akce Uklidíme si svět.

Velikonoční zvyky a tradice, Májka, Smrtka.

KVĚTEN

Den matek – dárky pro maminku, kulturní vystoupení v Trilobitu.

ČERVEN

Den dětí – soutěže na hřišti.

Škola v přírodě, tábornické znalosti, orientace v terénu.

V Čelechovicích na Hané 1.11.2016

Vypracovala : Bronislava Konečná - vedoucí vychovatelka

Schválila : Mgr. Marie Kolářková - ředitelka školy

Projednáno ve školské radě : 13.10.2016

